

* PISMO IZ BRUSLJA
PETER ŽERJAVIČ

V pošti, ki je v skupni lasti danske in švedske države, se bodo osredotočili na bolj donosni in rastoči trg paketov. Kdor bo želel pošiljati in prejemati razglednice, čestitke in druge pisemske pošiljke, bo odvisen od komercialnih ponudnikov poštne storitve. Domači poštni nabiralniki po danski zakonodaji ostajajo obvezni, v PostNord pa pričakujejo, da bo javni sektor po enem od ponudnikov storitev še naprej pošiljal fizična pisma prebivalcem, ki niso vključeni v digitalni sistem. V drugih državah sicer še ni napovedi, da bi se odpovedali tradicionalni pošti, a smer razvoja je povsod na stari celine očitna, saj se količina poštne pošiljke hitro znižuje, tudi za 10 odstotkov na leto.

DIGITALNA IZKLJUČENOST
POMENI SOCIALNO
IZKLJUČENOST

Digitalna preobrazba ne poteka brez posledic za pošto in del prebivalstva. V Bruslju že potekajo lobistične akcije in prepričevanje tukajšnjih akterjev, da v Evropski uniji vsaj na ravni državnih pošt nikakor ne bi smeli slediti zgledu Danske in se odpovedati poštne pošiljke. Papirna industrija že tako občuti posledice zaradi manjše proizvodnje kuvert. Tudi v poštah niso gotovi, kako se bodo prilagajali novemu položaju. »Digitalni napredek mora iti z roko

Znamenite rdeče poštne nabiralnike (fotografija je iz Københavna) bodo odstranili. Pošta, ki je v skupni lasti danske in švedske države, se bo osredotočila na donosnejši in rastoči trg paketov. FOTO SHUTTERSTOCK

Boj z digitalnimi mlini na veter

Na Danskem bo 31. december gotovo prelomnica. Tamkajšnja pošta PostNord bo po načrtu odmontirala zadnjega od okoli 1500 rdečih poštne nabiralnikov in po 400 letih končala dostavo pisem. V napredni in digitalizirani državi je število pisem od leta 2000 strmoglavilo, saj se je znižalo za 90 odstotkov. Vse višji stroški, ki so tudi posledica konca izjeme za plačilo DDV, so še pospešili digitalni prehod na področju poštne komunikacije.

KLJUB NAPREDNEMU PRISTOPU NA PODROČJU TEHNOLOGIJ IN POVEZLJIVOSTI STAREJŠI LJUDJE, PREBIVALCI NA PODEŽELJU IN DRUGI Z OMEJENIMI VEŠČINAMI ŠE VEDNO DAJEJO PREDNOST PAPIRJU, DENIMO PRI PLAČEVANJU RAČUNOV ALI V KOMUNIKACIJI Z INSTITUCIJAMI.

v roki z možnostjo izbire načina komunikacije,« je na dogodku kampanje Keep Me Posted EU (Obveščajte me) v evropskem parlamentu zatrdil generalni sekretar združenja pošt PostEurop Botond Szebeny.

Njihove pošte imajo skupaj pol drugi milijon zaposlenih, leta 2022 pa so obdelale več kot 70 milijard pisem. Ne strinjajo se niti z razlagami o večji okoljski prijaznosti elektronske komunikacije, saj ta ne upošteva, koliko energije porabi digitalna industrija. Če bi papirna industrija še bolj stavila na recikliranje, bi bil okoljski učinek tradicionalne pošte še manjši, so prepričani. Uporabljajo tudi argument, da digitalna pismenost med Evropejci še vedno ni samozavezna. Skoraj vsak drugi odrasli

prebivalec, denimo, pravi, da nima popolnih digitalnih veščin. »Digitalna izključenost pomeni socialno izključenost,« je prepričan Szebeny.

V analizi držav, pripravljeni za kampanjo Keep Me Posted EU, za Slovenijo ugotavljajo, da kljub naprednemu pristopu na področju tehnologij in povezljivosti starejši ljudje, prebivalci na podeželju in drugi z omejenimi veščinami še vedno dajejo prednost papirju, denimo pri plačevanju računov ali v komunikaciji z institucijami. V kampanji opozarjajo, da bi morala pravica do pisnega komuniciranja ostati enakovredna. »Neodtujljiva pravica

vsakega državljanja je, da lahko sam svobodno izbere, ali želi prejemati uradne dokumente v obliki pisma ali digitalno,« je prepričan Viktor Kovačič, Slovenec, ki je v Bruslju direktor evropskega združenja proizvajalcev kuvert in lahke embalaže.

PRIKRITO KAZNOVANJE

Dodatnih stroškov za storitve in državno komuniciranje s pismi ne bi smelo biti. »Če je fizična pošta dražja od digitalne, to posameznike neposredno sili v izbiro, ki je morda zanje neprimerna ali celo nemogoča. Takšna praksa pomeni prikrito kaznovanje ljudi zgolj zato, ker ne zmorejo ali ne želijo uporabljati digitalnih poti,« je opozoril.

Konkretnih primerov težav ne manjka. Še hujše kot odsotnost bankomatov v manjših krajih je, da moraš, denimo, za pomoč zaprositi sosedo, ker sam nimaš veščin za komuniciranje po digitalni poti. »Ustvarjamo novi razred na dnu,« je ocenil podpornik kampanje in evropski poslanec iz vrst delavske stranke Belgije Rudi Kennes.

Ne samo ranljivi, kot so starejši in invalidi, tudi nekatere druge skupine še vztrajajo pri starem. Del prebivalstva meni, da je komuniciranje po pošti bolj zaupanja vredno, ocenjujejo v kampanji. Druge skrbi za osebne podatke ali pa iz različnih prepričanj želijo puščati čim manj digitalnih sledi. S skrbjo za najšibkeje člene družbe in posebne skupine želijo v kampanji poudariti, da so presegli ozke interese papirne industrije. »Prava vključenost pomeni, da nihče ni prisiljen v eno samo možnost. Digitalna preobrazba sama po sebi ni težava. Težava postane, ko začne izključevati,« je prepričan Kovačič.

Želijo si, da bi dostopne komunikacije vključili v strategijo EU za invalide. Ob prihajajoči reformi poštne storitve v EU pozivajo k ohranitvi pravice državljanov do prejemanja bistvenih in uradnih informacij po pošti. Koliko posluha bo za njihove interese in cilje na bruseljskem parketu, ni gotovo. Evropska unija je na področju digitalizacije prej v zaostanku, kot da bi v svetu predstavljala zastavonošo hitrega razvoja. V novih bruseljskih mantrah o poenostavitvah in zmanjševanju birokracije so razmeroma visoki standardi, denimo, varovanja osebnih podatkov, obravnavani kot breme. Poštarski boj z digitalnimi mlini na veter očitno ne bo enostaven.

»Neodtujljiva pravica vsakega državljanja je, da lahko sam svobodno izbere, ali želi prejemati uradne dokumente v obliki pisma ali digitalno,« je prepričan Viktor Kovačič. FOTO KMPEU

Kdor bo želel pošiljati in prejemati razglednice, bo odslej odvisen od komercialnih ponudnikov poštne storitve. FOTO HENNING BAGGER SCANPIX DENMARK